

Psais/Psois - grécke meno *egyptského boha osudu Šaj/Ka*; stotožnený s *Agathodaimónom*; pozri *osud psalterium (liturgická kniha)* -

<https://en.wikipedia.org/wiki/Psalter> (definícia, prehľad)

psaltérium (hudobný nástroj) - gréc. ψαλτήριον/psaltérion; tiež *žaltár*; stredoveký strunný *hudobný nástroj* podobný *harfe* alebo *cimbálu*; predchodca *klavichordu*, *čembala* a nemeckého *hacbrechttu*; jeho rezonančná skriňa je zvyčajne lichobežníková, trojuholníkového alebo obdĺžnikového tvaru, alebo tvaru „prasacej hlavy“, často bohato zdobená; na ozvučnej skrini sú natiahnuté struny v počte jednotiek až desiatok, a tie sa rozoznievajú trsátkom; hrá sa v stoji alebo v sede; predchodcami psaltéria bol perzský nástroj *santur* (Perzie) a arabský *kanuni*; na Západe je podobný trojuholníkovitý nástroj doložený z 5.st. pod latinským menom *nabulum*; v 1.pol. 13.st. bolo psaltérium základným strunným hudobným nástrojom západnej hudby, ako dokazujú mnohé vyobrazenia

[https://en.wikipedia.org/wiki/Psalterium_\(instrument\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Psalterium_(instrument))

Žena hrá trojuholníkovú harfu psalterion (červeno figurová peliké z Anzi v Apúlii, 320-310pr.Kr.)

Anonym: Anjel hrajúci na psaltérium (pravé krídlo oltára, kostol sv. Ondreja, stredné Franky, Nemecko, 1477)

psalterium (liturgická kniha) - tiež *žaltár*; lat.; z gréc. ψαλτήριον/psaltérion; liturgická kniha, ktorá obsahuje *žalmy*; v užšom slova zmysle sa týmto termínom rozumie biblická *Kniha žalmov*, ktorá je v skutočnosti zbierkou samostatných žalmov alebo ich už existujúcich menších zbierok; v širšom slova zmysle sa ako žaltár označuje akákoľvek zbierka žalmov, predovšetkým stredoveké rukopisy s žalmi, používané pri liturgii hodín; slovo žaltár môže však označovať aj len jeden oddiel knihy, ktorý obsahuje žalmy, napr. osobitný oddiel breviára; hociktoré z dochovaných žaltárov sú významné historické a umelecké diela; v stredoveku boli žaltáre opisované a bohato *iluminované*; v ilumináciách sa objavuje predovšetkým kráľ *Dávid* hrajúci na harfu; pozri *bohoslužobné knihy*, *Codex aureus* zo St. Gallen/tzv. *Zlatý žaltár*; ďalej pozri „malý pútnický žaltár“ spomínaný pod heslom *Uvedenie Márie do chrámu*; *liturgické knihy*

<https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%BDalt%C3%A1%C5%99>

<http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Psalters>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Psalters>

Psalterium St. Albans - angl. Albans psalter; *žaltár* vyrobený medzi 1123-1145 v Anglicku alebo severnom Francúzsku; spolu s 150 žalmami v galícijskej verzii a životom sv. Alexisa v starej francúzštine, kódex obsahuje list pápeža *Gregora Veľkého* napísaný v obrane používania obrazov; tento text

vysvetľuje, že tí, ktorí nevedia čítať, môžu pomocou obrazov pochopiť text; mimoriadna úroveň iluminácií robí tento veľký luxusný rukopis unikátnym príkladom anglickej románskej iluminácie, pre ktoré sú typické scény s elegantnými a veľmi pretiahnutými postavami, syté farby osvietené niekoľkými lúčmi svetla; tento svetelný účinok je pravdepodobne odvodený z byzantských prác; dôležitou súčasťou kompozícií sú architektonické stavby; pre farebnosť iluminácií je typická dominancia modrej, zelenej a fialovej farby; zdobené rámy, miniatúry v sebe kombinujú prvky otónskej, byzantskej a anglosaskej umeleckej tradície; na výzdobe sa zrejme podieľalo niekoľko iluminátorov; rukopis zrejme vznikol z poverenia opáta St. Albans, Geoffrey de Gorham; rukopis je tradične spájaný s bohatou ženou, Christina Markyate, ktorá bola pôvodnou majiteľkou kódexu; pozri *iluminované rukopisy 12.st., sv. Alban*

<http://www.facsimilefinder.com/facsimile/153/st-albans-psalter>

<http://readingmedievalbooks.wordpress.com/>

<https://www.google.sk/search?q=St.+Albans+Psalter&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&bo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjY9rKZ18XLAhXBlg8KHRWBazYQsAQIHA>

Iniciály (Žaltár zo St. Albans, 1123-1145)

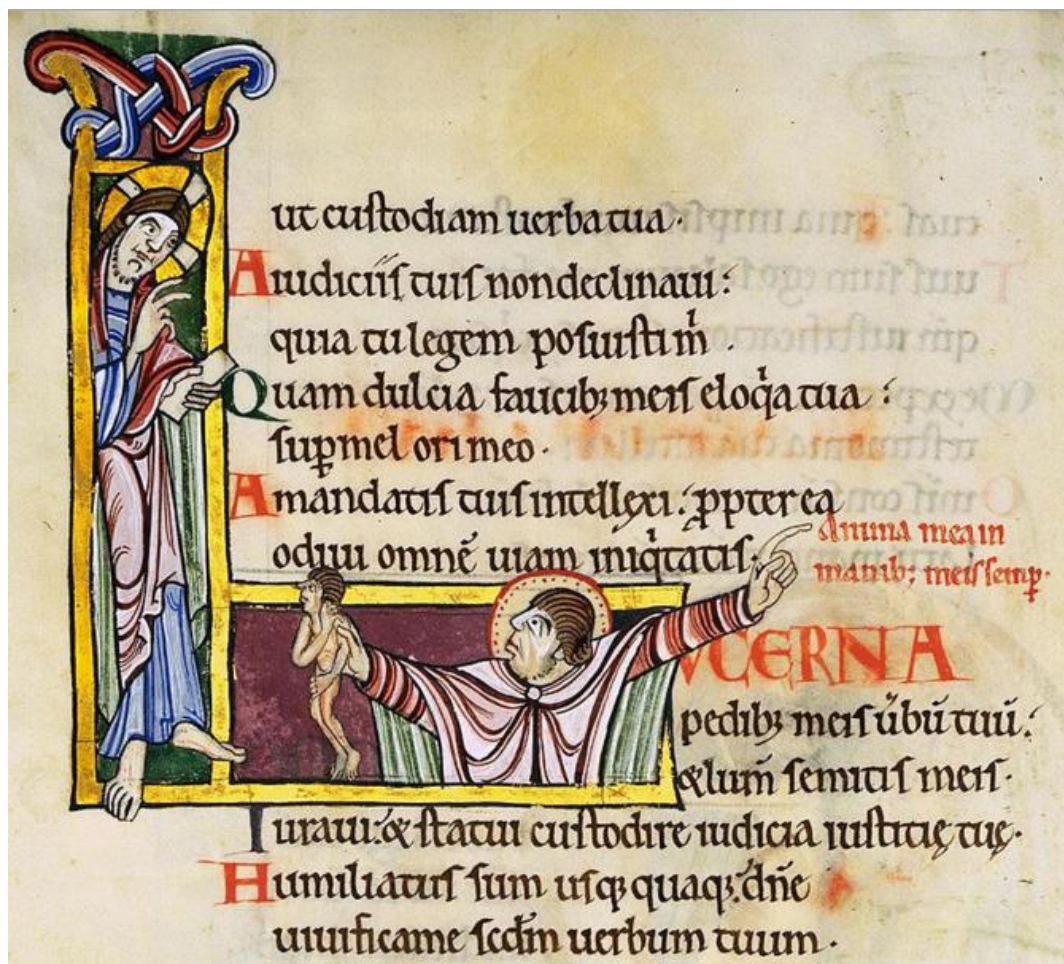
Iniciála S. Spomienka na babylonské zajatie (Žaltár zo St. Albans, 1123-1145)

Iniciála P. Modlitba Otčenáš (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Iniciála A. Prosba o Božiu ochranu (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Iniciála L. Oslava zákona a slova Božieho (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Iniciála C. Kristus s Christinou Markyate (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Iniciála K. Sv. Trojica, mnísi a mnišky (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

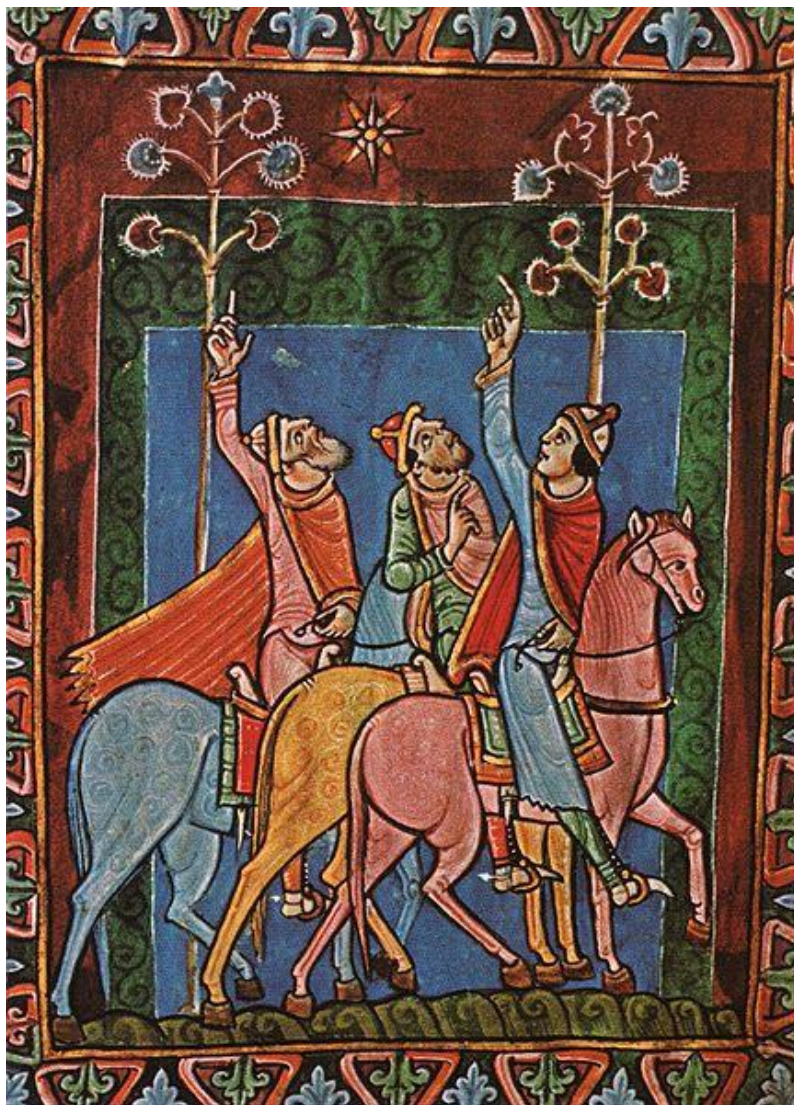
Vyhnanie z raja (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Zvestovanie (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Narodenie Krista (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Troja mudrci (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Vraždenie neviniatok (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Krst (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

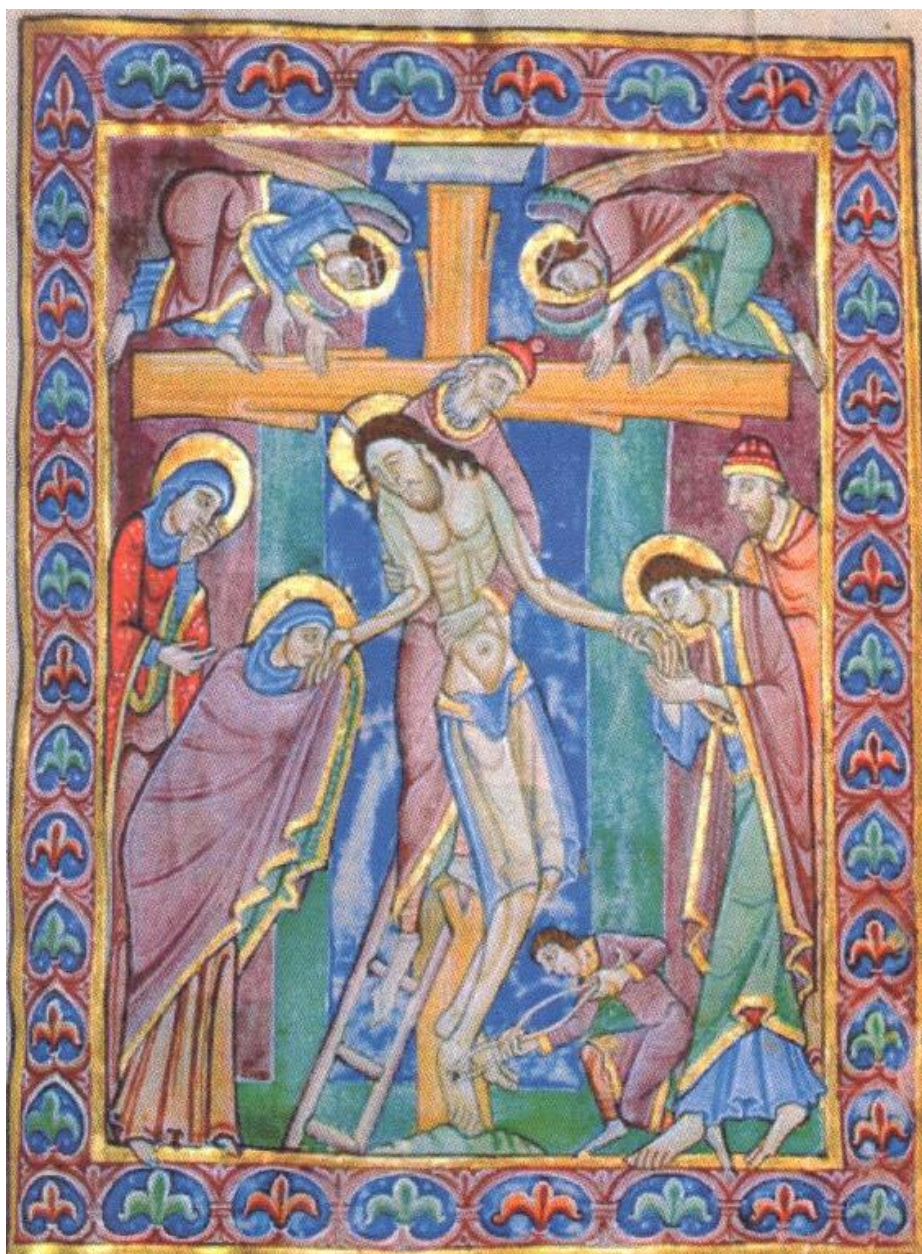
Kristus v dome Šimona farizeja a Mária Magdaléna umývajúca Ježišovi nohy (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

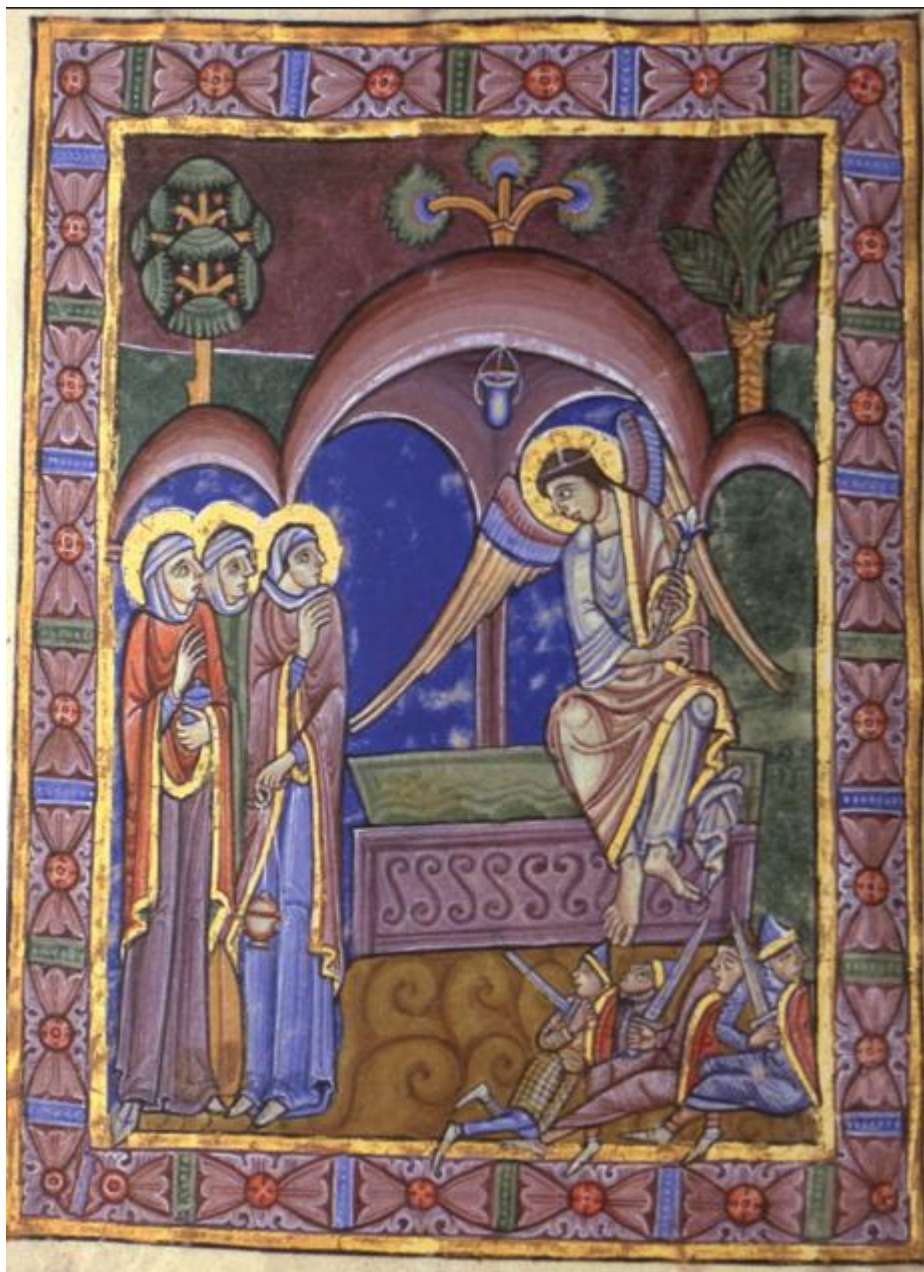
Ježišovo utrpenie v záhrade (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Judášov bozk (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Snímanie z križa (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Zbožné ženy pri hrobe (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

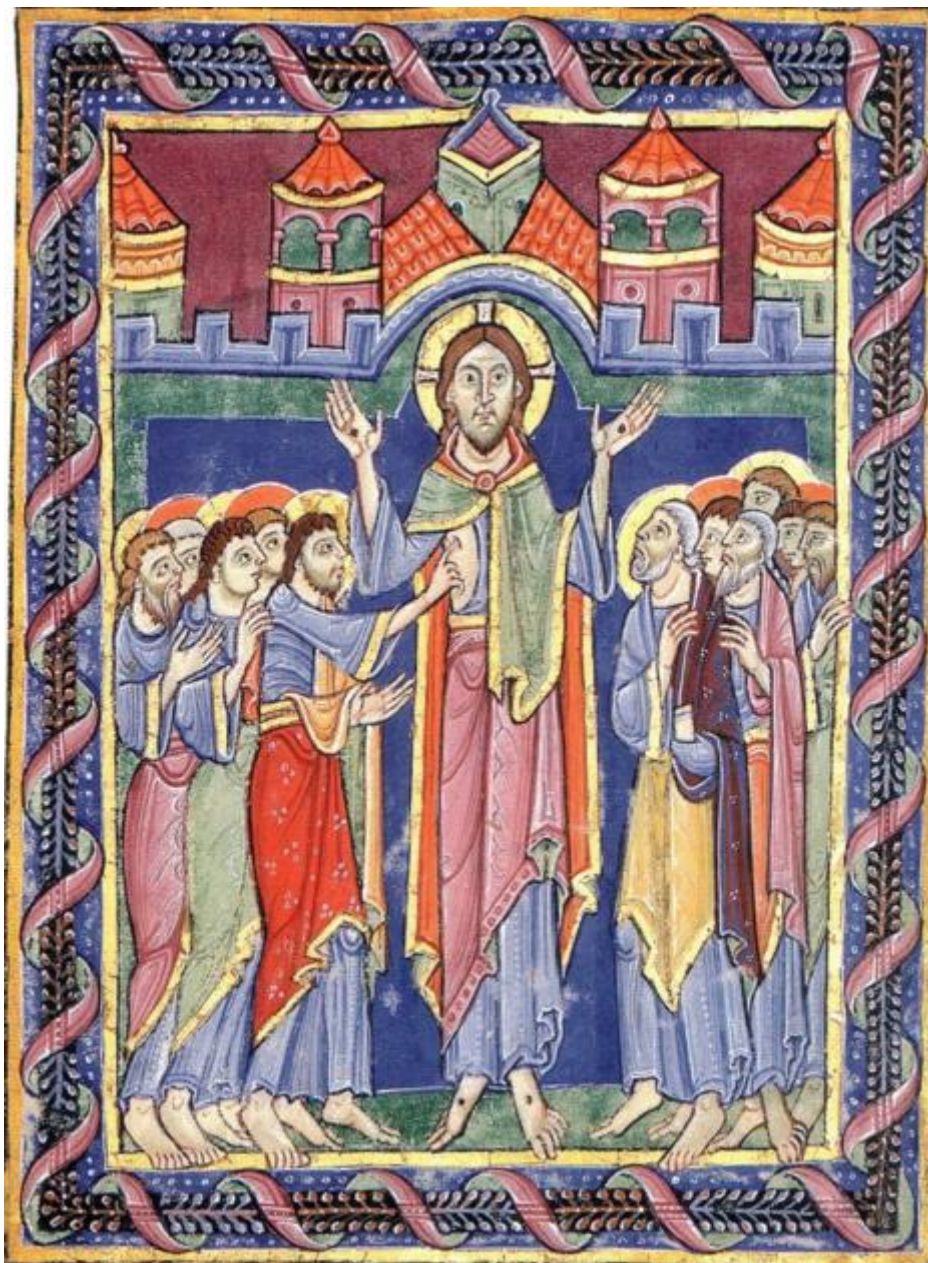
Mária Magdaléna oznamuje zmŕtvychvstanie Ježiša (Žaltár zo St. Albans, 1123-1145)

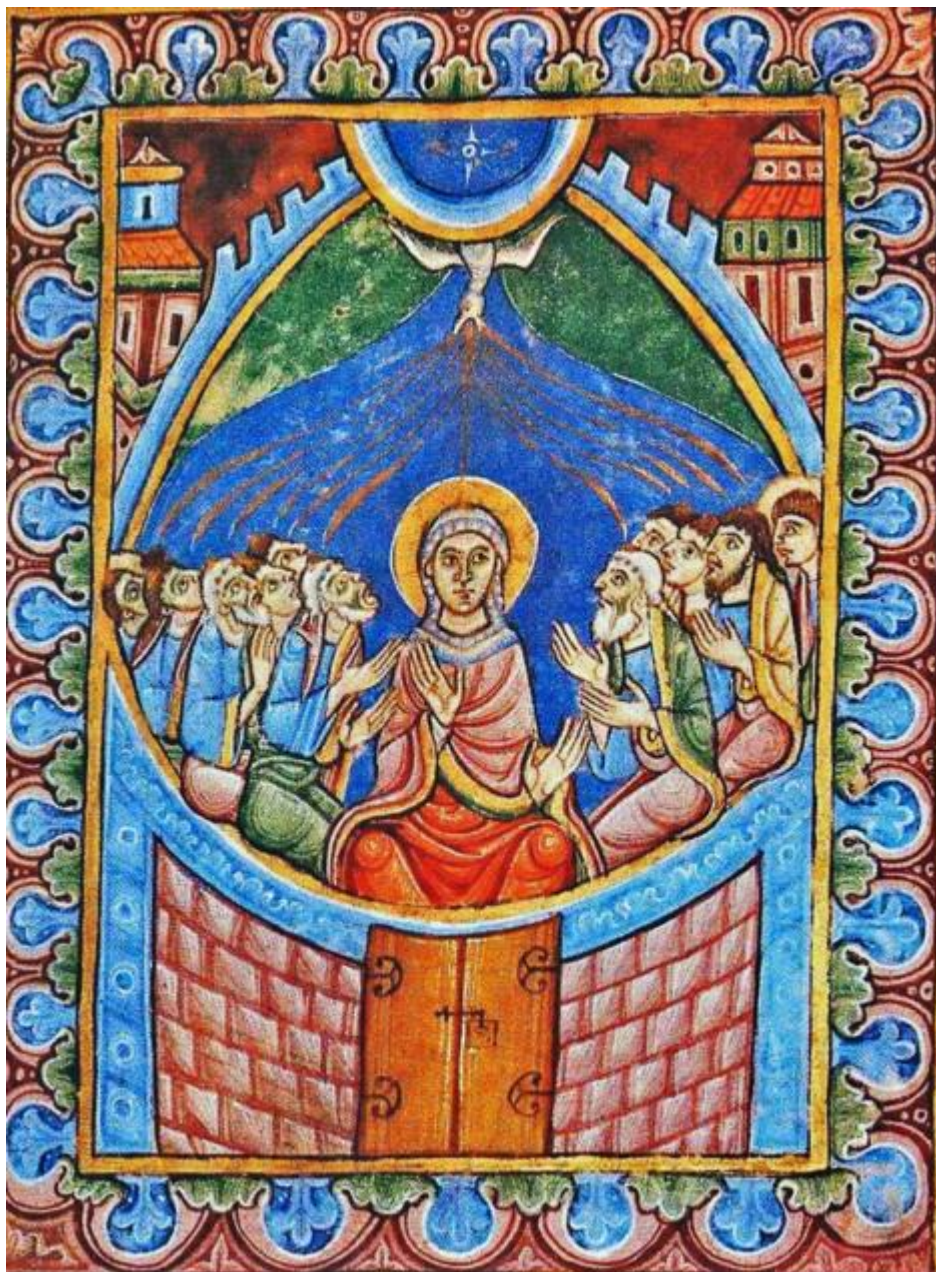
Kristus zostupuje do podsvetia (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Kristus na ceste do Emauz (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Neveriaci Tomáš (Žaltár zo St. Albans, 1125-1145)

Zostúpenie Ducha Svätého (Žaltár zo St. Albans, 12.st.)

Kráľ Dávid hrá na hudobný nástroj (Žaltár zo St. Albans, 12.st.)

Život sv. Albána (Žaltár zo St. Albans, 12.st.)

Sv. Albán, kresťanský mučeník (Žaltár zo St. Albans, 12.st.)

Psalterium Bonne Luxemburg - žaltár Bonny Luxemburg (tiež Juty alebo Guty), dcéry českého kráľa Jána Luxemburského; vyrobený 1348-1349, vyzdobený maľbami francúzskeho iluminátora Jeana Le Noir; pozri *iluminované rukopisy 14.st.*

http://fr.wikipedia.org/wiki/Bonne_de_Luxembourg

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:ZaltarBony.JPG>

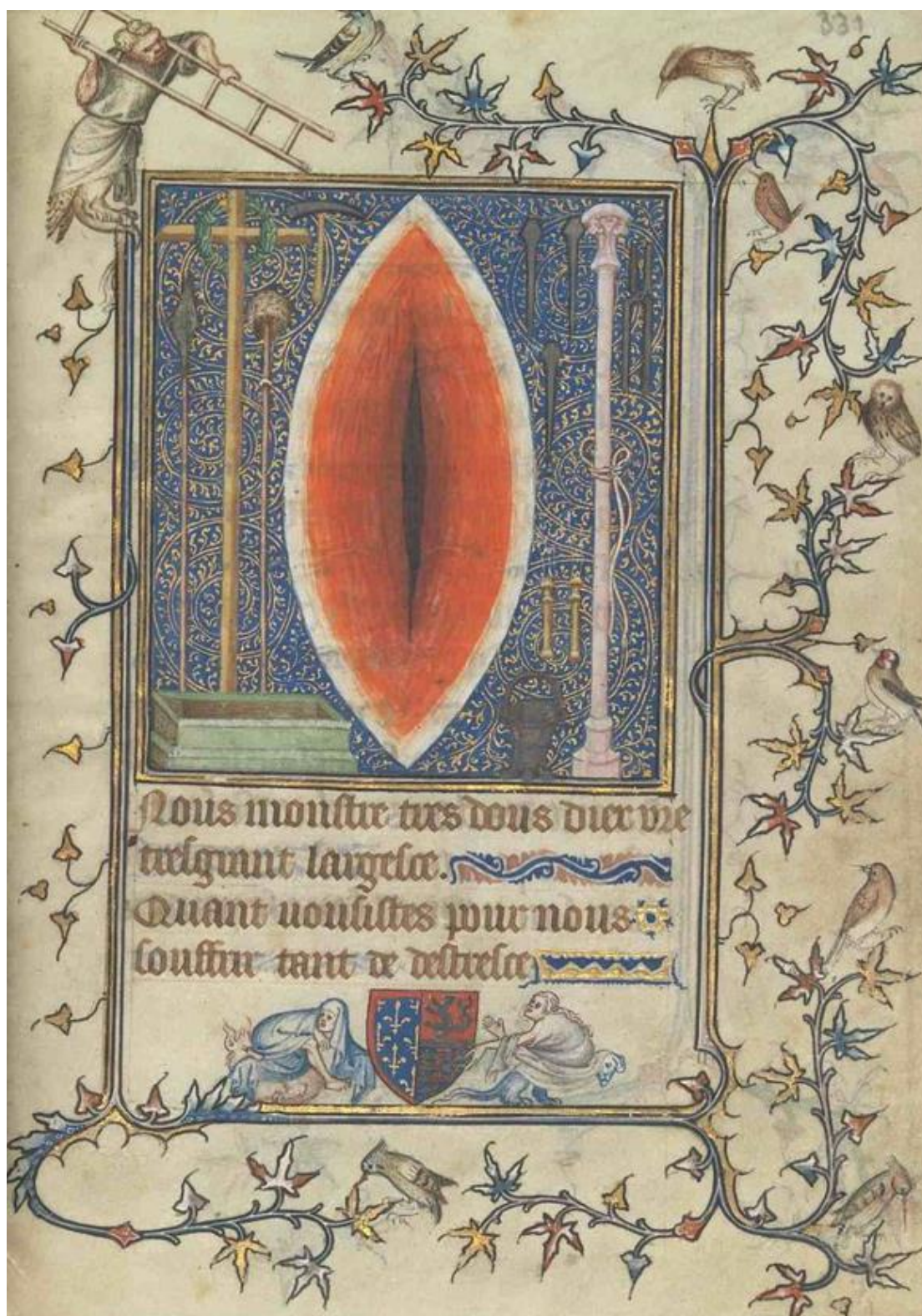
https://en.wikipedia.org/wiki/Psalter_of_Bonne_de_Luxembourg

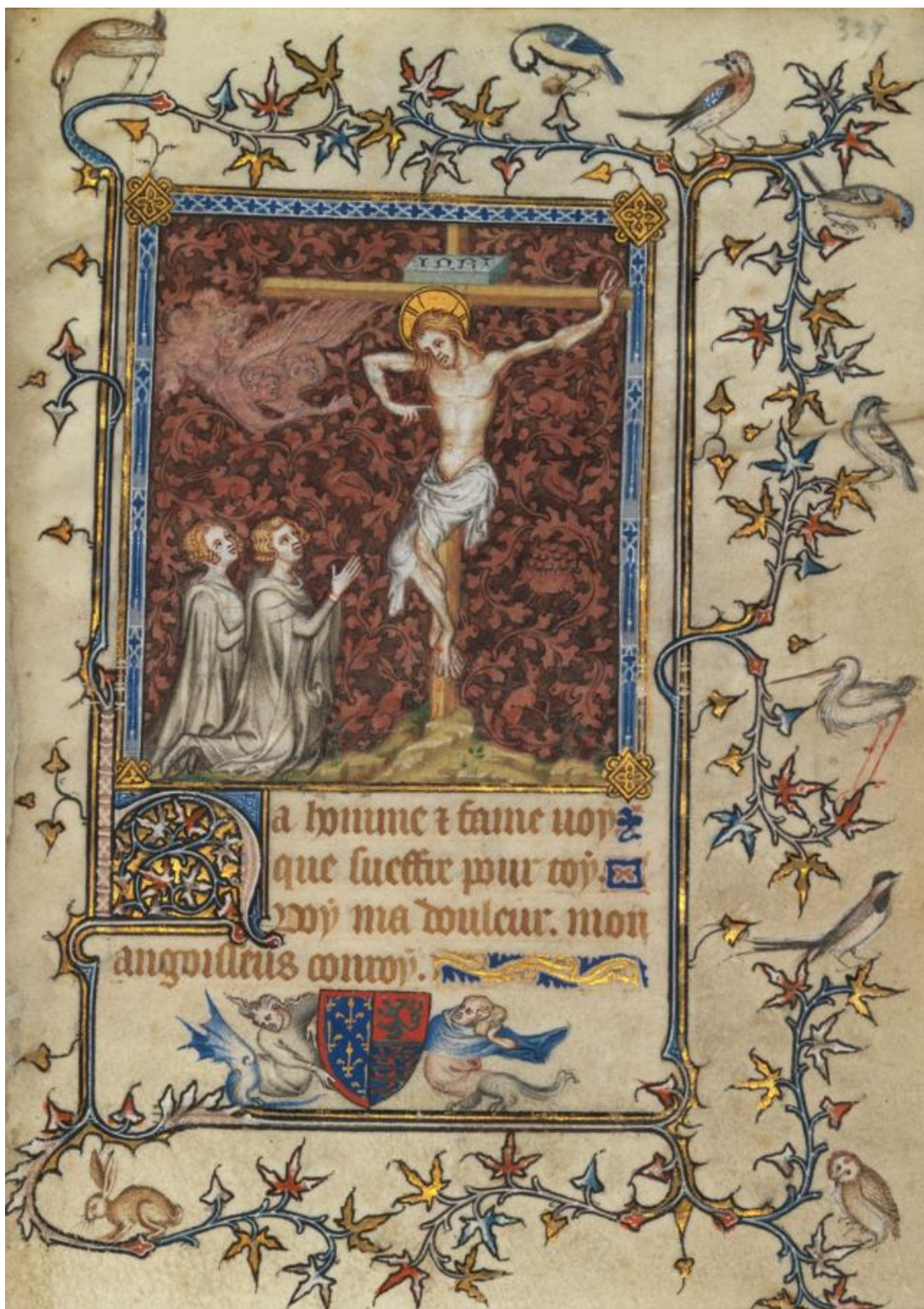
Jean Le Noir: Traja živí a traja mŕtvi (Žaltár Bonne Luxemburg, 1348-1349)

Jean Le Noir: Dvaja blázni (Žaltár Bonne Luxemburg, 1348-1349)

Jean Le Noir: Rany Kristove (Žaltár Bonne Luxemburg, 1348-1349)

Jean Le Noir: Ukrižovanie s Bonne Luxemburskej a manželom Jeanom (Žaltár Bonne Luxemburg, 1348-1349)

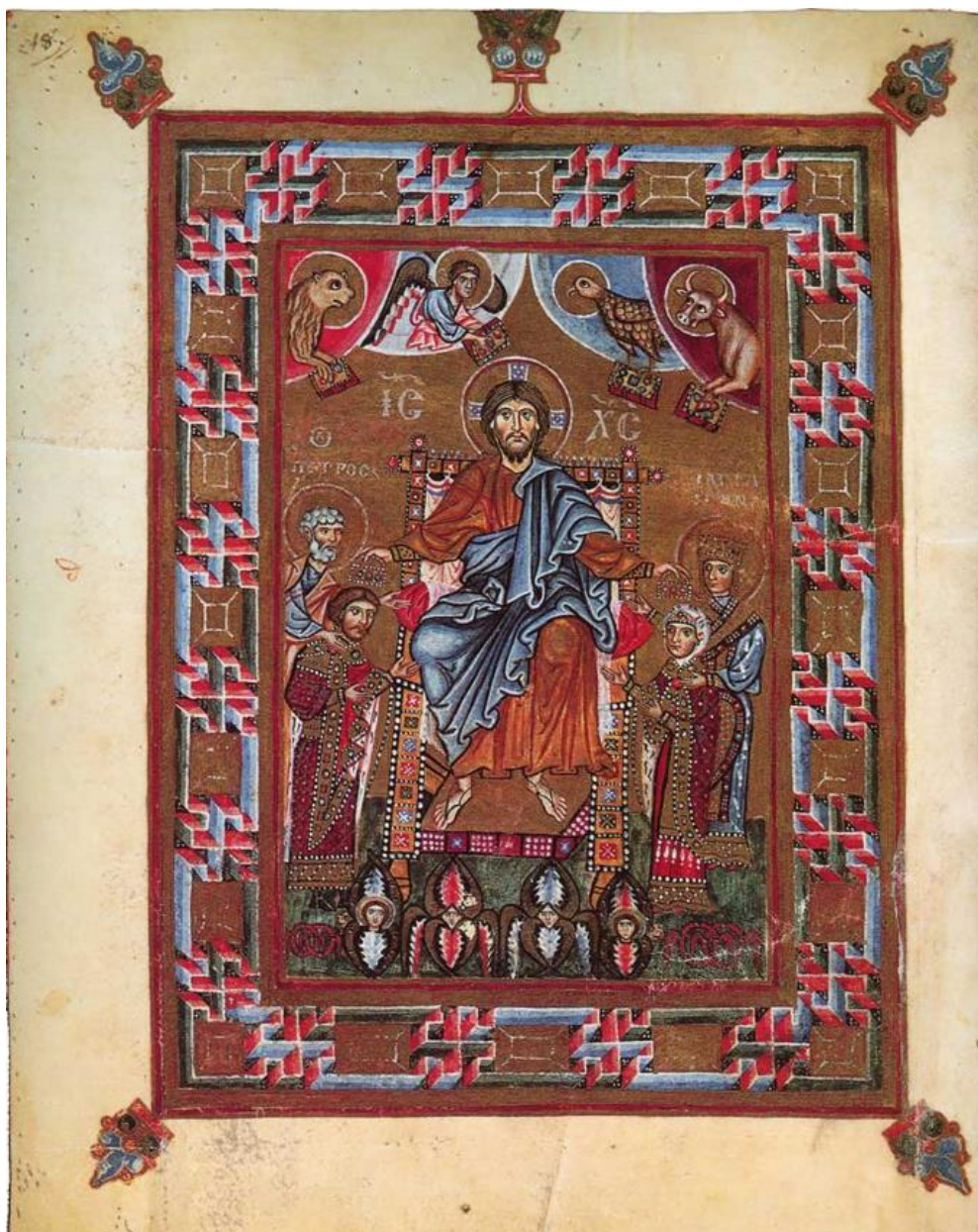
Psalterium Gertrudy - druhá, mladšia časť *Codexu Egbert*; v 2. pol. 11. st., zhruba 70 rokov po vzniku originálu, sa žaltár dostal pravdepodobne ako svadobný dar na kráľovský dvor do Poľska; princezná Gertrúda Piastovna (1025-1108) do neho zaradila niekoľko pergamenov s piatimi maľovanými listami a rôznymi modlitbami, ktoré osobne zložila; takto získaný kódex zväčšil svoju umeleckú a dokumentárne historickú hodnotu, takže ho študenti často až do 19. st. nazývali Gertrudin kódex; kódex putoval európskymi dvorami, v 12. st. sa objavuje v Nemecku; vieme, že r. 1229 aquilejský

patriarcha Bertoldo di Andechs (1218-1251) ho dostal darom od svojej netere sv. Alžbety Uhorskej a ponúkol ho darom kapitule dómu v Cividale, meste, ktoré si vybral za svoje bydlisko; tam je vzácny rukopis ešte dnes v Národnom archeologickom múzeu; pozri *dielo literárne*

https://en.wikipedia.org/wiki/Egbert_Psalter

http://digit.nkp.cz/knihcin/akvizice/odf/odzl/Aktuality/PSALTERIUM_EGBERTI.html

<https://www.google.sk/search?q=PSALTERIUM+EGBERTI&esv=2&biw=1849&bih=995&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj074D0mLnKAhUBgA8KHXsbCxUQsAQIGQ>

Kristus korunujúci Gertrudu a princa Yaropolka (11.st.)